

ВІДГУКИ. РЕЦЕНЗІЇ. ПОВІДОМЛЕННЯ

Цитування:

Телячий Ю. В. Життя його – академія! Професор Василь Чернець – ректор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал.* 2021. № 2. С. 340-343.

Teljachyj Ju. V. (2021). His life is an Academy! Professor Vasylj Chernets, rector of the National Academy of Culture and Arts Management. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 2, 340-343 [in Ukrainian].

Телячий Юрій Васильович,
перший проректор з науково-педагогічної роботи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв,
доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник культури України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0565-2211>
yuteliachyi@dakkim.edu.ua

**ЖИТТЯ ЙОГО – АКАДЕМІЯ!
ПРОФЕСОР ВАСИЛЬ ЧЕРНЕЦЬ – РЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

«Там, де є українці, там завжди є мистецтво». Слова Юрія Липи, відомого громадського діяча, літератора є одним із дороговказів Василя Гнатовича Чернеця – відомого українського вченого-культуролога, ректора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктора філософії, професора, заслуженого працівника освіти України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, почесного академіка Академії мистецтв України, академіка Академії наук вищої освіти України, члена Національної спілки журналістів України, кавалера багатьох державних нагород і відомчих відзнак.

За свій 75-річний життєвий, трудовий, освітньо-науковий, культурно-мистецький шлях В. Г. Чернець зробив вагомий особистий внесок у розвиток держави Україна, розбудову національної культури, освіти і науки. Феномен Василя Чернеця – ректора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв – полягає в тому, що він, організатор створення Академії, очолює його – один із провідних закладів вищої мистецької освіти України – беззмінно впродовж 36 років. Біографія В. Г. Чернеця сповнена різних сторінок – успіху, боротьби, труднощів, перемог, потрясінь, злетів... Однак, у кожному окремому випадку, незмінним були і залишаються для нього

незмінні цінності: чесність, порядність, справедливість як до кожної людини, так і конкретної ситуації. Глибинна філософія добра й мудрості в поєднанні з надзвичайною вимогливістю щодо себе самого – ось пояснення його успіху.

Біографія В. Г. Чернеця – життєвий поступ Громадянина, Вченого, Організатора освіти, Діяча культури та науки, Патріота-інтелігента. Василь Чернець народився на синьоокій льоно-озерній Волині. Він побачив світ 27 червня 1946 року в селі Горинь-град II Рівненського району Рівненської області в багатодітній селянській родині під час чергового Великого Голоду, який панував в Україні.

За однією з версій, село заснували чеські та польські колоністи на початку XIX століття. Тепер тут мешкають, здебільшого, українці. Існує й інша назва села – Заліс – часто й зараз мешканців села називають залісчанами. (Офіційно село називали Гориньград-Заліська аж до 1944 р.).

Батько Василя – Гнат Опанасович – солдат-фронтвик, який зустрів перемогу над фашизмом у Берліні, мати – Мокрина Яківна – колгоспниця-трудівниця. Крім нього, в багатодітній сім'ї Чернеців зростали молодший брат Микола, молодша сестра Марія, старша сестра Ольга. За один тиждень від дифтерії восени 1944 р. померли два

старших брати Гнат і Василь.

За спогадами Василя Чернеця, 1946 рік видався голодним. Про голод 46-го і 52-го, які були в наших краях, чомусь мало пишуть. А він був страшний. Голодна матір, перед очима якої пливли жовті кола, чіпляючись за стіну, йшла до моєї коліски. Годувати мене... Теж голодного... І було того безцінного молока трішки. І було воно, як потім розповідала ненька, з кров'ю... Я щасливий, що встиг у рідному селі Гориньград II на Рівненщині поставити матері пам'ятник з білого мармуру. Якби моя воля, я порадив би ставити матерям по всьому світі тільки білі пам'ятники. Бо то – колір Материнського молока, на якому виросло все людство. Головний спогад дитинства – постійне відчуття голоду. А ще по війні ми, дітлахи, гралися зброєю. Знаходили її у схронах, в окопах, стріляли, підривали. Як тільки живі залишилися...

Ще в шкільні роки в нього виникло зацікавлення мистецтвом, тому й був постійним активним учасником різноманітних заходів із художньої самодіяльності. Після закінчення в 1959 р. місцевої семирічки Василь навчався в Рівненській СШ № 11. Ще в 10-му класі він надрукував у Рівненській обласній газеті свою першу новелу «Насіння», його шкільні твори були на виставці в обласному відділі освіти. Мріяв про журналістику. Але змушений був зразу ж після школи розпочати трудовий шлях.

Упродовж 1963–1965 рр. юнак працював токарем першого-другого розрядів на одному з місцевих оборонних заводів із адресою «Поштова скринька 59». Далі – вступ на вечірне відділення Рівненського загальнонаукового факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1968 р., спеціальність – філологія). Ще з дитячих літ його вабила література, тому й пішов працювати до редакцій молодіжних газет Рівненської й Житомирської областей. У 1965–1966 рр. він – завідувач відділу Костопільської районки. Активна діяльність, громадська робота молодого журналіста не залишилася непоміченою – того ж 1966 р. Василя Чернеця обрали другим секретарем Костопільського районного комітету комсомолу. Однак на комсомольській посаді перебував недовго. Того ж року його рекомендували в м. Рівне заїдувачем відділу обласної газети «Зміна». У 1968–1970 рр. він проживав у м. Житомир, де очолив один із відділів місцевої молодіжної обласної газети «Комсомольська зірка». Того ж 1970 р. В. Чернець продовжив навчання в Рівненському державному педагогічному

інституті імені Д. З. Мануїльського (філологічний факультет), який успішно закінчив у 1972 р.

1970 рік розпочав кийську сторінку біографії Василя Гнатовича Чернеця тривалістю вже понад півстоліття. Саме в столиці України сповна реалізувався його потенціал як журналіста, організатора роботи з молоддю на загальноукраїнському рівні, беззмінного багаторічного ректора одного з провідних мистецьких закладів вищої освіти України, вченого-культуролога, визначного діяча національної освіти, науки і культури. Із 1970 р. він – завідувач відділу республіканської газети «Молодь України». Зважаючи на активність, відповідальність і грамотність молодого працівника, в 1972 р. (по завершенні навчання) йому запропонували перейти на роботу в Центральний комітет комсомолу України. То були часи становлення організатора-управлінця, майбутнього лідера з школою досвіду та відповідальності. Роки 1973–1974 – його строкова служба в збройних силах СРСР сержантом 290-го ордену Бойового Червоного Прапора Новоросійського полку в м. Києві.

Наступний час (1974–1980 рр.) – період формування Василя Чернеця як організатора, керівника молодіжного руху в Україні в статусі інструктора, помічника першого секретаря ЦК, завідувача відділу ЦК ЛКСМ України.

З 1980 р. – він головний редактор всеукраїнського видавництва «Молодь» – найбільшого за потужностями в Європі. Коли в частині тиражу журналу «Дніпро» портрет Генерального секретаря ЦК КПРС Костянтина Черненка випадково надрукували «вниз головою», В. Г. Чернеця разом із колегами по видавництву звільнили з роботи. Проти нього розпочалися утиски – партійне керівництво УРСР перешкоджало в захисті ним кандидатської дисертації на філософському факультеті Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Після звільнення з видавництва працював у апараті Міністерства культури УРСР.

З подихом горбачовської «перебудови» відбулося певне ідеологічне послаблення в республіках СРСР. У тих умовах В. Г. Чернецю вдалося реалізувати заповітну мрію: на філософському факультеті Київського державного університету імені Тараса Шевченка в 1984 р. він успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. Саме 1985 р. став знаковим у його житті й визначив

подальшу долю: орієнтирами діяльності стають освіта, наука та культура.

14 червня 1985 р. наказом Міністра культури УРСР Василя Чернеця призначили директором Інституту підвищення кваліфікації працівників культури. Згідно процедури йому довелося пройти погодження чотирьох колегій: Мінкультури СРСР, Міносвіти СРСР, Мінкультури України і Міносвіти України. Інститут – єдина на той час в Україні установа вищої освіти, що забезпечувала підвищення кваліфікації працівників галузі – фахівців будинків культури, музеїв, бібліотек, музичних шкіл, керівників аматорських творчих колективів, завідувачів відділами культури та ін. Рішенням Державного комітету СРСР з народної освіти 1990 р. В. Чернецю було присвоєно звання доцента по кафедрі суспільних наук.

1991 рік розпочав новий відлік і історії української державності. Початок 1990-х років, який ознаменувався розпадом СРСР, характеризувався кризовими явищами не лише с економіці, а й сферах освіти, науки та культури. Однак, завдяки мудрості керівництва, колективу на чолі з В. Г. Чернецем Інститут вистояв та продовжив динамічний розвиток з підготовки кадрів у сфері культури незалежної Української держави. Одним із перших Василь Чернець у 1992 р. став атестованим професором кафедри теорії і практики культурного будівництва, а наступного року отримав диплом доктора філософії.

Усвідомлюючи необхідність внутрішніх трансформаційних процесів у загальному контексті потреб національної культури, 1998 р. він, уже в статусі ректора Інституту, реорганізовує виш у Державну академію керівних кадрів культури і мистецтв (Постанова Кабінету Міністрів № 1358 від 31 серпня 1998 р.) та 21 вересня стає її першим ректором. Заклад динамічно розвивався, набував авторитету, поповнювався новими науково-педагогічними працівниками, нарощував методичну складову, поліпшував матеріально-технічну базу.

Враховуючи загальнодержавне та міжнародне визнання результатів діяльності Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв, її вагомий внесок у розвиток національної освіти та науки указом Президента України В. Ющенка від 12 січня 2010 р. № 13/2010 Академії надано статус Національної.

Академія за керівництва нею В. Г. Чернецем набула найбільшого поступу.

Завдячуючи самовідданим зусиллям колективу, зокрема й ректору, заклад вищої освіти утвердився в культурно-мистецькому, освітньо-науковому сегментах, примножив здобутки, зберіг традиції, удосконалив функцію перепідготовки, підвищення кваліфікації працівників сфери культури і мистецтв. Академія за результатами рейтингу ЮНЕСКО 2008–2018 рр. посіла Перше місце серед закладів вищої освіти в галузі культури і мистецтв України. Нині академія входить до ТОП-10 кращих зво в галузі культури і мистецтва.

В. Г. Чернець здійснює активну науково-дослідницьку діяльність, є автором понад 450 наукових публікацій, зокрема, ряду монографій, навчальних підручників і посібників. Він – ініціатор відкриття в Академії спеціалізованої вченої ради по захисту докторських і кандидатських дисертацій, голова редколегії галузевих збірників наукових праць «Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв», «Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури», що визначені та затверджені Вищою атестаційною комісією України як фахові. Василь Чернець – один із головних організаторів і співавторів видання «Енциклопедія етнокulturознавства» у шести томах, за що йому 2005 р. присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки (спільно з доктором історичних наук, професором Ю. І. Римаренком очолив авторський колектив). Через два роки, як один із керівників, він ввійшов до складу авторського колективу фундаментального видання «Етнокulturознавство. Енциклопедія» (у 2-х частинах, 4-х книгах). Особлива його заслуга та гордість – заснована ним в Академії наукова школа культурології, знана й авторитетна не лише в Україні, а й у Європі та світі.

Враховуючи набутий досвід, В. Г. Чернеця постійно залучають до роботи в колегіальних органах, робочих групах Міністерства культури України, Міністерства освіти і науки України. У різний час він – член Акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки України, член Колегії Міністерства культури України. Професор Василь Чернець є членом та головою фахової комісії з питань післядипломної освіти Координаційної Ради з питань мистецької освіти і науки при Національній академії мистецтв України.

Незважаючи на професійну зайнятість як ректора, голови вченої ради Академії Василь Гнатович Чернець активно займається

громадською, просвітницькою роботою – очолює, координує діяльність різноманітних комісій на державному, столичному рівнях, входить до складу Громадського об'єднання «Земляцтво Рівненщини», Національної спілки журналістів України та ін.

Під його безпосереднім керівництвом та за особистою ініціативою й підтримкою відбулися й проходять сотні культурно-мистецьких конкурсів, фестивалів, симпозіумів, проектів міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів. Традиційними стали щорічні творчі звіти колективу Академії на головних мистецьких сценах України.

Упродовж усього життя В. Г. Чернець надзвичайно дорожить міцною справжньою дружбою. Так було і є завжди. Найбільша його цінність – родина: дружина Людмила Георгіївна та донька Оксана – успішна балерина Національного театру опери і балету України імені Тараса Шевченка.

Василь Гнатович Чернець – доктор філософії ЮНЕСКО, Почесний академік відділення синтезу пластичних мистецтв

Національної академії мистецтв України, Академії наук вищої освіти України.

Враховуючи вагомий особистий внесок у розвиток української культури, освіти і науки, В. Г. Чернець нагороджений багатьма державними, відомчими і громадськими відзнаками. Указом Президента України він удостоєний почесного звання «Заслужений працівник освіти України» (2001 р.), нагороджений орденами «За заслуги» III ступеня (2009 р.) та II ступеня (2016 р.).

Ректор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, професор Василь Чернець сповнений сил і наснаги щодо розвою української культури, освіти і науки в європейському контексті трансформаційних процесів, збереженню та примноженню кращих традицій рідної Академії, колективу працівників, студентів, слухачів які, в своїй сутності, разом і стали його життям – минулим, теперішнім і майбутнім.

*Стаття надійшла до редакції 12.04.2021
Прийнято до друку 23.04.2021*